

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM
Att. Pål Klevan

Saksbehandler, innvalgstelefon
Erica Neby, 62 55 11 65

Frivillig vern av skog - forslag om opprettelse av Nefallet naturreservat i Rendalen kommune

I brev av 14. februar, 30. mai og 6. juli 2017 ble det fra tre grunneiere satt frem tilbud om vern av et areal på ca. 1730 dekar. Området ligger langs med elva Neka i Rendalen kommune og inkluderer Nefallet – et av Hedmarks høyeste fossefall. Området ble naturfaglig kartlagt høsten 2017 og rapporten konkluderte med at området har naturverdier knyttet til bekkekløft med fosserøyk- og fossesprøytsone samt høyt artsmangfold, og er regionalt verneverdig. Eksempel på rødlistearter som er funnet i området er fossefiltlav (EN), sprekkjuka (VU), trollsotbeger (VU), svartsonekjuka (NT), rosenkjuka (NT), gubbeskjegg (NT), sprikeskjegg (NT) og granseterlav (NT).

Basert på en kontroll og framskriving av eksisterende skoglige data fra området, ble det vinteren 2018 gjennomført forhandlinger med grunneierne. Avtalen om vern av området ble signert i februar 2019. Grensene ble justert noe i løpet av forhandlingen, slik at totalarealet som foreslås vernet er 1755 dekar.

Kunngjøring om oppstart av verneprosessen

I samsvar med naturmangfoldlovens saksbehandlingsregler ble det 17. desember 2018 varslet oppstart av verneprosessen for å opprette Nefallet naturreservat. Vi mottok 5 kommentarer til oppstartsvarselet. To uttalelser kom inn i vårt arkivsystem lenge etter fristen (fra Hedmark fylkeskommune og NVE), og var derfor ikke listet opp eller kommentert i høringsdokumentene. Disse er gjengitt sammen med øvrige uttalelse her:

1. Forsvarsbygg sier at for å opprettholde mulighetene for øvelser i verneområdet, foreslår de et tillegg til vernebestemmelsene § 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, om at Forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til Forsvarets øvingsvirksomhet.
2. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard opplyser om at den vestlige delen av vernegrensen berører en liten del av en sand og grus ressurs. Ressursen er en breelavsetning som er vurdert å ha liten lokal betydning. DMF kan derfor ikke se på nåværende tidspunkt at verneplanen for Nefallet i Rendalen vil ha konsekvenser for de mineralske ressursene i området.
3. Statens vegvesen Region øst sier at kartskissen som er vedlagt oppstartsvarselet viser at fv. 665 ligger delvis langs det foreslåtte områdets sørvestre del. Fv. 665 er i nylig vedtatte vegnettsplan for Hedmark kategorisert som lokal samleveg med generell byggegrense 30 m fra midten av

vegen. Byggegrensen er satt på bakgrunn av behov for drift og vedlikehold langs vegen, mulig fremtidig arealbehov samt trafiksikkerhet og miljø langs vegen. Vi ber om at avgrensingen forholder seg til byggegrensen, og legges utenfor denne. Statens vegvesen har for øvrig ingen merknader til oppstartsvarselet.

4. Hedmark fylkeskommune skriver at vern av større arealer er i utgangspunktet positivt for kulturminneforvaltningen. For de automatisk fredete kulturminnene vil fredningen etter kulturminneloven fortsatt gjelde, mens naturreservatet vil sikre at natur- og kulturmiljøet kulturminnene ligger i, også blir vernet. For enkelte kulturminner fra nyere tid og for kulturmiljøer og kulturlandskap kreves det aktiv skjøtsel for å ivareta verneverdiene. Det er viktig at det i slike tilfeller åpnes for skjøtels- og tilretteleggingstiltak i bestemmelser gitt i medhold av naturmangfoldloven § 37.
5. NVE skriver at vernet kan komme i konflikt med fremtidig vindkraftutbygging, siden det foreslåtte verneområdet ligger inne i et av områdene som NVE har tenkt å foreslå som vurderingsområde for Nasjonal ramme for vindkraftverk. Videre opplyser de om at de i 2013 avslo en konsesjonssøknad for minikraftverk Neka. Grunnen til avslaget var konflikter med verneverdier for vassdraget. Som det fremgår i NVEs vedtak for konsesjonssøknaden tilsier forekomsten av rødlistearter i flere truetkategorier og hensynskrevende naturtyper av A-verdi, at ulempene ved tiltaket større enn fordelene med vannkraftverk. På grunn av artenes og naturtypenes sårbarhet for inngrep og reduksjon i vannføring mener NVE at det er lite sannsynlig at det blir aktuelt med vannkraftutbygging i denne elvestrekningen.

Vi har tatt ovenstående kommentarer til etterretning og kan bekrefte at det er tatt inn et punkt i verneforskriften som sier at det skal vises hensyn til kulturminner ved ferdsel i området og at det er mulighet for å gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. Vi vil presisere ovenfor Forsvarsbygg at det i verneforskriften § 7 er tatt med en søknadsmulighet for større arrangementer – hvilket burde dekke Forsvarets ønske om søknadsmulighet for øvelser i området. Vi kan bekrefte at den foreslåtte vernegrensa ligger mer enn 30 meter fra fv. 665s midtlinje, jf. Statens vegvesens uttalelse.

Når det gjelder NVEs uttalelse så har vi snakket med dem om at det foreslåtte reservatet ligger inne i et vurderingsområde for vindkraftverk. Topografien i det foreslåtte reservatet er svært bratt langs med elva i de nedre delene av området. Dersom det skulle bli aktuelt med et vindkraftverk innenfor den foreslåtte reservatsgrensa, så vil det neppe bli aktuelt med turbiner eller veier i de bratteste delene av reservatet – hvor også de største verneverdiene er. Det vil være uheldig å bygge adkomstveier gjennom reservatet til eventuelle turbiner utenfor. Siden det ikke foreligger noen konkrete planer om dette per dags dato, så mener vi det er riktig å verne hele arealet slik som vi har foreslått. Eventuelle konflikter mellom vern og vindkraft vil ventelig knytte seg til de deler av området med minst verneverdi, og vil måtte utredes nærmere dersom området blir pekt ut som egnet i Nasjonal ramme for vindkraft.

Verneforslaget

I samsvar med saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven § 43 la Fylkesmannen ut forslaget om vern av Nekfallet naturreservat på høring 18. januar 2019. Alle høringsdokumenter er vedlagt. Forslaget ble lagt ut på offentlig ettersyn i Rendalen kommunehus og ble kunngjort i lokalavisa. Forskriften ble også kunngjort i Norsk Lysingsblad. Høringsfristen ble satt til 18. mars 2019.

Kopi av samtlige 8 innkomne høringsuttalelser følger vedlagt. Oppsummeringen av høringen Fylkesmannens merknader til høringsuttalelsene, samt Fylkesmannens tilråding går frem av vedlagte notat. Kort oppsummert så har NVE påpekt at området ligger inne som foreslått vurderingsområdet for Nasjonal ramme for vindkraft. Direktoratet for mineralforvaltning har uttalt at det finnes en

grusressurs i området, men at denne kun har lokal betydning. Ellers har det ikke kommet inn noen vesentlige merknader til verneforslaget. Vi har ikke foreslått noen endringer i navn, forskrift eller avgrensning i etterkant av høringen.

Fylkesmannen kan ikke se at opprettelsen av Nekfallet naturreservat vil medføre oppsynsbehov utover det vanlige eller spesielle skjøtselsutfordringer.

Vedlagt følger også et forslag til forskrift for et eventuelt naturreservat og et forslag til avgrensning for et eventuelt naturreservat. Vi vil ikke sende dere nye SOSI-filer, siden avgrensingen er lik høringsforslaget.

Med hilsen

Knut Storberget
fylkesmann

Haavard Elstrand
direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Alle høringsdokumenter inkl. uttalelser til oppstartsvarsel Nekfallet
- 2 Høringsuttalelse x8
- 3 Fylkesmannens oppsummering av høringen og tilråding
- 4 Forslag til avgrensning av Nekfallet naturreservat
- 5 Forslag til verneforskrift for Nekfallet naturreservat

Frivillig vern av skog – forslag om opprettelse av Nekfallet naturreservat i Rendalen kommune – oppsummering av høring og Fylkesmannens merknader og tilråding

Fylkesmannen sendte et forslag om å opprette Nekfallet naturreservat på høring 18. januar 2019. Høringsbrevet ble sendt til uttalelse til grunneierne, Rendalen kommune, samt lokale, regionale og nasjonale foreninger/organisasjoner/etater. En oversikt over høringsinstansene fremgår av vedlagt adresseliste.

Vi mottok svar fra 8 høringsinstanser; Språkrådet, Statens vegvesen Region øst, Nord-Østerdal Kraftlag, Riksantikvaren, Hedmark fylkeskommune, eiere av fritidseiendommer på Neklia, NVE og Naturvernforbundet i Hedmark. Alle høringsuttalelsene er vedlagt. Øvrige høringsinstanser har ikke uttalt seg.

Hovedmomenter i høringsuttalelsene

Språkrådet har ingen merknader til navneforslaget *Nekfallet naturreservat*. Navnet passer på området, og skrivemåten er i samsvar med Sentralt stedsnavnregister (SSR).

NVE poengterer at vernet kan komme i konflikt med fremtidig vindkraftutbygging, siden arealet ligger innenfor et område som NVE skal foreslå som vurderingsområde for vindkraftutbygging 1. april 2019. De ønsker derfor at det tas inn et punkt i verneforskriften § 7 om potensiell vindkraftutbygging med tilhørende motorisert ferdsel. Ellers ser de ingen konflikter knyttet til eksisterende kraft- og energiresurser. NVE har tidligere avslått en søknad om et minikraftverk i Neka grunnet høye naturverdier i området.

Statens vegvesen Region øst ser ikke at planen har konsekvenser for Statens vegvesens interesser og er positiv til at vernegrensa er lagt utenfor byggegrensa til fv. 665.

Nord-Østerdal Kraftlag har ingen merknader til planen.

Hedmark fylkeskommune har ingen merknader til saken.

De fire eierne av fritidseiendommer med inn- og utmark på Neklia skriver at de har helårshytter og fritidseiendommer på Neklia, utenfor det foreslåtte reservatet. De må benytte veien gjennom det foreslåtte reservatet for å komme seg til Neklia og veien brøytes ikke vinterstid. De bruker derfor snøskuter på veien for transport til Neklia. De ønsker at det tas inn et punkt i verneforskriften § 6 punkt a for å sikre bruken av fritidseiendommene på vinteren: *motorisert ferdsel hele året på bilveien avmerket på vernekartet*. De skriver videre at dersom det ikke tas inn et slikt punkt i verneforskriften, vil det innebære en usikkerhet for deres fremtidige bruk av fritidseiendommene på Neklia dersom de må søke om dispensasjon for ferdsel langs veien vinterstid.

Naturvernforbundet i Hedmark skriver at de støtter opprettelse av reservatet. Nekfallet har avvikende og viktige miljøer i form av boreal regnskog. Når det gjelder avgrensning av reservatet, så bør det ses på muligheten for å utvide reservatet til også å omfatte skog på nordsiden av elva. Det er uheldig at grensa er trukket i selve elva over større strekninger.

Øvrige instanser som har avgitt en høringsuttalelse har ikke hatt nevneverdige merknader til verneforslaget.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsene

Vi har vært i dialog med NVE angående vindkraftutbygging i området og poengtert at det foreslåtte området har høye naturverdier og er til stor del svært bratt – hvilket burde gjøre området uegnet som turbinplasseringsområde eller veibyggingssområde knyttet til vindkraft. Det er noen arealer på toppen av det foreslåtte verneområdet som er flatere og som det kan være mulig å bygge en vei gjennom. Siden det ikke foreligger noen konkrete planer om vindkraftutbygging innenfor foreslått verneområde per i dag, mener vi at det er lite aktuelt å ta inn bestemmelser om dette i verneforskriften. Dersom det blir bestemt at det skal bygges vindkraftverk med tilknyttet infrastruktur i området, må dette kunne legges utenfor verneområdet.

Det er et mål å holde den motoriserte ferdselen i naturreservat på et minimum, blant annet for å unngå forstyrrelse av dyr og slitasje på vegetasjon. Selv om det finnes en bilvei gjennom området, og at motorisert ferdsel på denne ikke vil være et stort problem for vegetasjonsslitasje, er det ikke aktuelt å åpne for fri ferdsel av motorkjøretøy vinterstid i naturreservat. Dette er et generelt prinsipp for verneområder. Det er tatt inn et punkt i forslaget til verneforskrift § 7 som åpner for at det etter søknad kan gis dispensasjon for nyttetransport til hytter og setrer gjennom reservatet med beltekjøretøy på godt snødekket mark. Vi mener at denne åpningen bør være tilstrekkelig for å ivareta hytteeiernes behov, siden det ikke er aktuelt å fjerne forbudet mot motorferdsel i utmark (slik som kjøring på ubrøytete bilveier er) annet enn for uttransport av dyr.

Til Naturvernforbundets kommentar vil vi si at vi har sjekket ut muligheten for å få med mer areal på andre sida av elva, men dette er per dags dato ikke aktuelt.

Fylkesmannen tilrår:

- At navnet på et eventuelt naturreservat blir *Nekfallet naturreservat*.
- At verneforskriften for et eventuelt reservat blir som vedlagt forskrift, som er uendret fra høringsforslaget.
- At grensene for et eventuelt reservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget.

Forslag til forskrift om vern av Nekfallet naturreservat i Rendalen kommune, Hedmark

Fastsatt ved kgl. res. XXX med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur knyttet til en velutviklet bekkekløft med tilhørende artsrik fosserøykskog og fossesprøytsone ved Nekfallet. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til gammel skog i bekkekløfter, fosserøyksoner og fossesprøytsoner. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 72/1, 76/1 og 78/111 i Rendalen kommune

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1755 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet måned år. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Rendalen kommune, hos Fylkesmannen i Innlandet, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp, inkludert lav, eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er ikke tillatt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er ikke tillatt.
- c) Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, etablering av nye båt plasser, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Beiting.
- e) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved.

- f) Utsetting av saltstein i samsvar med gjeldende lovverk.
- g) Vedlikehold og av eksisterende bilvei i henhold til standard på vernetidspunktet.
- h) Vegetasjonsrydding inntil 10 meter fra bilveiens midtlinje.
- i) Merking, rydding og vedlikehold av stier avmerket på vernekartet.
- j) Forsiktig rydding av løvtrær ved utsiktsplass nær Nefallet.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Bruk av sykkel og hest og kjerre samt ridning er forbudt, unntatt på veier og stier avmerket på vernekartet.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Motorisert ferdsel på bilveien avmerket på vernekartet.
- b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet før kjøring.
- c) Nødvendig uttransport av felt elg, hjort, bjørn og ulv med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- d) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- d) Oppsetting av gjerder i forbindelse med beite.
- e) Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til setrer, hytter og buer med beltekjøretøy på godt snødekt mark.
- f) Oppgradering av bilvei avmerket på vernekartet.
- g) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med tiltak nevnt i § 4 f, § 7 b og d.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldlovens § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

12.12.2018 ENA

Fylkesmannens tilråding
Nekfallet naturreservat
Rendalen kommune, Hedmark

— Grense for foreslått naturreservat

— Veg, jf. verneforskrift

- - - Sti, jf. verneforskrift

Målestokk: 1:15 000

Rutenett: WGS 1984 UTM sone 32N

Kartgrunnlag: N50

Kilde © Norge digitalt

0 0,5 1 km

Fylkesmannen i Innlandet, mars 2019

